

Bogannældelse.

De danske Statskove, statistisk beskrevne af Forstassistent E. Lütken. Gads Forlag. 1870.

Den statistiske Beskrivelse af de danske Statskove, som Forst-kandidat Lütken har forfattet, er et Værk, der, eftersom det er grundet paa de Driftsplaner, der for Øjeblikket ere gjældende (forfattede fra 1855—65) giver saa fyldestgjørende Oplysninger om Tilstanden paa Skovdistrikterne paa den Tid, da Planen blev lagt, som det overhovedet er muligt at give paa Papiret, og synes at være samlet og udarbejdet med megen Flid og Omhu.

Værket begynder med et Forord, hvori Forfatteren gjør Rede for den Plan, han har fulgt, der i det Hele maa siges at være heldig, naar man seer hen til de omfattende Meddelelser, han vilde give, hvilket, med Hensyn til Bevojringsforhold og deslige, kun kunde opgives paa det Tidspunkt, da Planen blev lagt, hvorimod der ved andre Forhold, maasse nok kunde være taget noget mere Hensyn til Nutiden. Tillige gives der Oplysning om, hvorledes Planernes Data ere tilvejebragte. Hvorvidt det er rigtigt, som der anføres, ved Ocular-taxation altid i Tvivlstilfælde at tage det laveste Resultat, er vistnok et stort Spørgsmaal, men det har ganske vist hidtil været mest anvendt; man har imidlertid paa denne Maade større Bedmasser, end man troer at have, og da den aarlige Hovedbenyttelse er bestemt i Forhold til den tagerede Masse, saa tager man kun det mindre, aarlige Udbytte, som svarer dertil, og ikke til den virkelige Masse; forsaavidt der nu er en større Forstjæl, indvirker dette atter paa Kulturerne, da man jo ikke kan kultivere, før en betydelig Del af den paa Areallet staaende Masse, undertiden den hele, er borttagen, og dette forsinker atter de i Planen bestemte Omvandlinger og Forhyngelser, saa at disse ikke kunne tilendebringes i det Tidsrum, Planen foreskriver, med mindre dens Bestemmelser med Hensyn til den aarlige Hovedbenyttelse, fraviges. En for høj Taxation har ganske vist ogsaa sine Ulemper, men Kulturerne fremsthyndes meget derved, og den største Ulempe er vel, at man i Slutningen af Perioden kommer til at mindste Benyttelsen.

Der næst følger en Angivelse af, hvorledes det til Stats-

skovene paa Reguleringens Tid henhørende Areal er fordelt, og hvorledes det vil forholde sig ved Udløbet af den første 20aarige Periode, idet Forfatteren med Rette gjør opmærksom paa, at man ikke skal være alt for tillidsfuld med Hensyn til dette Resultats fuldstændige Opnaaelse, da Forandringer, ikke alene i Distriktets Areal (saaledes bl. A. 1ste kjøbenhavnske Distrikt), men ogsaa med Hensyn til Planen, næsten altid ere uundgaaelige; for at vise hvorledes Udviklingen stiller sig for de Distrikter, som have været undergivne Revision, fremdrages disse (med Undtagelse af 1ste kjøbenhavnske Distrikt) til nøjere Undersøgelse.

Forfatteren sammenligner nu Tilstanden for de forskjellige Træarter ved Periodens Begyndelse og ved Revisionen, og udfinder deraf, at der for enkelte Træarters Vedkommende, Bøg og Eg, hvor der skulde have været Fremgang, istedet derfor har været Tilbagegang, men dette maa dog vist bero paa en Fejl, som her har indsnæget sig.

Der siges, at det bevogede Areal har formindsket sig med 77,1 Tdr. Ld., og det forholder sig ganske rigtigt, men forsaavidt denne Forandring ikke laa i Formindskelse af de samlede Distrikters Areal, maatte den nødvendigvis medføre en Forøgelse af det ubevogede Areal med 77,1 Td. Ld. Dette er imidlertid ikke blevet forøget, men tværtimod formindsket med 0,6 Td. Ld., og altsaa ligger Forskjellen i den Forøgelse og Formindskelse, der har fundet Sted uafhængigt af Planen, og som findes anført i Anmærkningen paa Side IX, hvis Resultat netop er en Formindskelse af $77,7 = 77,1 + 0,6$ Tdr. Ld.

Naar man nøjagtig vilde have seet, hvorledes Planens Bestemmelse havde forandret Bevozningsforholdene paa den Tid, da Revisionen blev foretaget, maatte man først ophæve Virkningerne af de stedfundne Forøgelser og Formindskelser af Areal, som laa uden for Planens Hensigt, idet man nemlig drog de 187,5 Tdr. Ld., fordelte med Hensyn til bevogede (og disse atter efter Træarten) og ubevogede Arealer, fra de Størrelser, som findes opførte paa Reguleringens Tid, og de 109,8 Tdr. Ld., som senere ere komne til, paa samme Maade fra Størrelserne paa Revisionens Tid; man vil da finde, at Arealstørrelserne paa Reguleringens og Revisionens Tid ville være lige store, nemlig 16013,9 Tdr. Ld., og kun under disse Forhold kan der være Tale om ligefrem Sammenligning, men det er da højst rimeligt, at Træarternes Fordeling vil blive meget modificeret derved, i Retning af Planens rigtige Udførelse.

Der ophyses i denne Anledning om, at Fremgangen i Skovbruget hyppigt skeer i Spring, bl. a. paa Grund af de uregelmæssig indtrædende Oldenaar, saa at det maasse er muligt, at

Arealerne alligevel kunne blive tilkultiverede inden Periodens Udløb, skjøndt man efter Tiden, der er gaaet, ikke er saa langt fremme, som man skulde have været; men der er tillige en anden Omstændighed, der kun sjældent paaagtes ved Bedømmelsen, men som foraarager, at man ikke kan sige, at Fremgangen med Hensyn til Kulturerne skal være aldeles i Forhold til det Antal Aar af Perioden, som er gaaet.

Det er nemlig, at forsaavidt den nye Plan, foreffraver en større Del Forandringer fra en Træart til en anden, tilbøls ogsaa Forhængelser, saa have disse altsaa af Distriktsbestyreren ikke altid kunnet være forudsete, inden Planen blev lagt, og derfor har han heller ikke kunnet skaffe de fornødne Planter tilveje til strax at tage fat med den behørigte Kraft. Derved vil, efter heldige eller uheldige Omstændigheder, mindst gaa 3—5 Aar af Perioden, og man vil efter denne Tid ikke alene have megen Banskælighed ved at tilvejebringe Planter til de planmæssige aarlige Kulturer, men ogsaa til at kultivere de Arealer, der skulde have været kultiverede i de 3—5 Aar, i hvilke man tilvejebringer de fornødne Planter til at komme i Gang med. Som Følge deraf vil man først i den 2den Halvdel af Perioden være kommen i Orden, saa at man har de Planter, man aarlig skal bruge til Kulturerne, men saa skal man, da Planen jo ikke ophører med den første Periode, sørge for at have Planter i Beredskab til de, maaffe ogsaa store Kulturer, der blive at foretage i den næste Periode. Heraf vil man se, at naar man maaler Fremstridtet ligefrem efter det Antal Aar, der er gaaet af den første Periode, og da navnlig i dennes første Halvdel, saa handler man høist ubilligt, thi paa denne hviler det meste Arbejde med Hensyn til at saa Kulturerne i Gang efter Planen.

Derpaa følger en Oversigt over Vedmæsken af de forstjellige Træarter, der, reducerede til Masse pr. Td. Td., sammenlignes med Angivelser, dels her fra Landet dels fra Tyskland; men Forfatteren har ikke fremstillet tydeligt nok, at naar der er Tale om at sammenligne Bevøring af samme Alder og Træart for alle Statens Distrikter under Et med en enkelt god Bevøring, saa maa de altid staa meget tilbage, thi selv om Opmaalingen gaaer nok saa meget i det Enkelte, vil der dog altid være en Mængde helt eller halvt overfhyggede Mosehuller, Huller fremkaldte ved Bindfælber og deslige, som maa indgaa i den omkringværende Bevøring, hvis Masse de altsaa formindste, ligesom ogsaa Bevøring, der ere udgaaede af usfuldstændig efterbedrede Kulturer, naar et saa stort Areal tages under Et, altid maa findes, saavel som saadanne der staa paa en Jordbund, der ikke passer for Træarten.

Endelig følger en Angivelse af det aarlige Vedudbytte pr. Td. Td., Pengeudbyttet og tilsidst en Oversigt over Tjenestepersonalet, som det var ved Planens Begyndelse, og saaledes som det er nu.

I Indledningen gives der en sammenlignende Udsigt over Skovarealet i de forskjellige Lande, og senere over Forholdene i de enkelte Amter her i Landet, hvilken vistnok for de Fleste vil indeholde overraskende og interessante Oplysninger, som man maa være Forfatteren Tak skyldig for at han her har samlet, saavel som for den Oversigt over de private Skovarealer han har givet.

Derpaa kommer Hovedindholdet, Beskrivelsen af de enkelte Distrikter i Henhold til den i sin Tid lagte Skovplan, med de Sammendragninger, som have været nødvendige for Pladsens Skyld; her vil man da kunne finde de nødvendige udførlige Oplysninger, og med Hensyn til Bevogningsforholdene og deslige, maa det ikke kunne have nogen Indflydelse, at Oplysningerne skrives sig fra et tidligere Tidrum, thi ellers vilde de ikke kunne gives saa fuldstændigt, og Tilstanden vilde dog aldrig for alle Distrikterne med nogen Sikkerhed kunne føres tilbage til et Aar. Derimod kunde de Forandringer, som have fundet Sted ved Inddragelse og Omordning af Tjenester, af Deputater og deslige, have været anførte til Nutiden; ligeledes kunde de virkelige Udgifter, det aarlige Vedudbytte og Indtægten ligeledes hensigtsmæssigt have været opførte fra Planens Udfærdigelse til Nutiden for at se, hvorledes disse Forhold have stillet sig, hvorimod det Distrikt og de Skove, som ere solgte af Staten, vistnok ikke burde været tagne med paa de Steder, hvor det er skeet, af Hensyn til det Tidspunkt paa hvilket Bogen er udkommen. Endelig maa det næppe anses for rigtigt, naar Beredien for Brændedeputaterne er beregnet efter samme Pris pr. Fv. eller Bk. for alle Distrikterne, som jo i Virkeligheden stille sig meget forskjelligt i denne Henseende; man kunde jo have taget den for hvert Distrikt anførte Pris.

I det Hele giver dette Værk en meget fuldstændig, og efter den Omhyggelighed, man kan se, der er anvendt derpaa, maa man antage tillige rigtig Oplysning om Tilstanden paa Statens Skovdistrikter, og om end ikke Alt passer paa Nutiden, saa er dette dog ikke af overvejende Betydning, da der altid vil ske Forandringer, hvorved et saadant Værk dog aldrig vilde opnaa at være fuldstændigt, uden i det Øjeblik det udkommer.

Mantshøj i Juli 1870.

F. C. Holdt.